

- d) ezt a körülményt (t. i. a c) alatt említetted) azonban a mondot mértékben biztosítani is kell, mégpedig két irányban: biztosítani mind mélyebben határokat között az *efficiensabb munka jobb jutalmazását* egyrészt a készletmennyiség törekvésekkel szemben, akár kapitalisztikus monopóliumról, akár valami más parazitikus irányból származó szakszervezetek, másrészt pedig a nem dolgozni, illetőleg a munka eredményességét lerontani igyekezőkkel szemben (sabotage, szakszervezeti terror, sztrájkakézszer, terror, osztályarc stb.);
- e) kiinduló szempontnak a szociálpolitikában ebből kifolyólag (s így a jövendőleendő) politikában is) nem a *minimálisminimum* hanem a *teljesítményminimum* (előlekedésmínimum) kell lennie;
- f) az átlagos munkajuttalmazás kedvéért sohasem legyen szabad az egyéni teljesítmény minimumát csökkenteni, mert ez már csökkent a létszámait termelés eredményességét s a javak abszolút készletét (így a fizikai, mint a kulturális javaknál), s így az egy embernek jutó kvótát is. Miert is ez destruktív hatást ejtárs. Ebből folyólag tehát csak olyan jutalomtöbblet legyen általában véve lehetséges, amellyel szemben a megkövetelt átlagos és egyéni teljesítmény nem csökken. Az egyének pedig joga legyen másrészt általában többteljesítményt végezni (munkaszabadság) s a szociálpolitikai gondoskodás itt irányuljon arra, hogy a többteljesítmény méltányos jutalmát meg is kapja (magyobó tér stb.), másrészt pedig, hogy a szociálpolitikai szempontok (fizikai, létszám) se ne kerüljenek el.
- g) az *efficiencia*, munkahívás és munkakérvényesítés biztosításához tartozik, mint ezekkel, az egyének, nők, anyagok, készletek, fizikamunka védelme, az ezekkel való takarékoskodás is, a küzdelem a rablógazdaság ellen, a munkavédelem és biztosítás, s nők, gyermekek fizikamunka védelme stb., küzdelem az erő és egészség kimerítése ellen és az arra való törekvés, hogy a teljesítmény minimumának is embert létszámán feljelen meg;
- h) minthogy pedig minden emberi s így társadalmi lét az alapvető fiziológiai funkciókon nyugszik, e fiziológiai funkciók működésének az *efficiens* módon kell megnyitni válniuk, hogy egy virágzó, haladó és ne dekadens társadalom nyugodhassék rajtuk. Az *efficiens* fajfenntartás és védelem is ontadatos gondoskodás tárgyát kell, hogy alkossa minden, a maga nagy értékeit megemertő társadalomra, nemzetre, illetőleg államra nézve. Ez a szempont szorosán összefügg a nőkérdéssel is, hogy t. i. a modern nő is eredményesen képviselje fiziológiai és társadalmi hivatását. A nő társadalmi evolúciójának nem szabad tehát olyan irányt venni, amely megakadályozza mindennel fontosabb fiziológiai és közéleti erkölcsi feladatainak teljesítését; az *efficiens* faj- és családmenartás. E szempontok biztosításának erkölcsi, társadalomgazdasági és hatalmi tényezőit elként a szociálpolitikának meg kell látnia és közöndatna kell hoznia;
- i) csakis az ilyen természetű társadalompolitikai irány biztosításja a haladást és óvhat meg a szociális dekadenciától és új beharizannusól. Ezért ennek a konstruktív iránynak (mely egyenlő értékű a kultúra és civilizáció biztonságával) életrekelése céljából valóban érdeklőben áll erőfokát megfeszíteni, szervezkedni és meggyőzünk az *efficiens* védelmi harcot a kiképzészetett forradalmi osztályharcral szemben is.

A SZOCIÁLIS PROBLÉMÁKRÓL*

Estergár Lajos

I.

A meggyőződött ország megoldandó feladatai között első helyen állnak a szociális problémák. A helyes megoldás érdekében a problémák között különbözően kell tenni azonban a szert, hogy a megoldásokat a lakosság mely rétegénél, milyen társadalmi kategóriáknál kell kezdeni. Ebből a szempontból első helyen a mezőgazdasággal foglalkozó falusi, hanyalakság szociális problémái állnak. Az agrárlakosságot érintő szociális problémák mennyiségileg és minőségileg a nagy szám következtében előfőtte nyomulnak és követelik a megoldást. Az agrárlakosság speciális adottságai indokolják azt, hogy a magyar szociálpolitika költiményeivel igazodjék. A magyar szociálpolitikának tehát speciálisan magyar légtőben kell maradnia és az agrárlakosság körében mutatkozó szociális problémák megoldásával kell foglalkoznia arálkál, hogy az ipari munkásság érdekeit elhanyagolná. E feladat megoldása azért rendkívül bonyolult, mert a mezőgazdasággal foglalkozó széles népréteg egymás munkakívával, érdekekkel, helyzetével át van szőve. Egyik rétegben tett intézkedések éreztetik hatásukat a velük természetesen kapcsolatban álló többi társadalmi réteggel. A mezőgazdasági proletariátus nyomora kihat a kis-, közép-, sőt még a nagybirtokosok termelési viszonyaira is. A mezőgazdasági proletariátus helyzetén való könnyítés pedig egyben lehetővé teszi a termelés fokozását.

A magyar agrárlakosság szociálpolitikai helyzete meggyőződésnek a teherviselés határt szab és megadja egyaráztakat annak, hogy az ország lakosságának legnagyobb részét felőlelő szociálpolitika nem maradhat kizárólag csak egy társadalmi rétegnek, a mezőgazdasági munkások helyzetének meggyőződésnek, hanem kénytelen kiterjeszteni működését a kisbirtokosokra, sőt a középbirtokosokra is. Az agrárlakosság jóléte az ország közbiztonságát, nyugalmát biztosítja, továbbá védelmi érdeket szolgálja, ezért fontos és indokol, hogy a szociális problémák, mint fontos belügyi kérdések, a megoldás stádiumába jussanak.

A közvélemény a szociálpolitikát sokszor összetéveszti a karizással. A szociálpolitika a társadalom egyenlő rétegeinek gazdasági meggyőződésére törekszik. Célja a minőségnek önálló existenciákká fejlesztése. A legmelyebben fekvő társadalmi réteg termelő képességét építi ki, s így azt a népréteget, amely ma a közélet támogatását igényeli, mert különben lételemartása veszélybe kerül, a közretek viselésére teszi alkalmassá. Tehát az elanorthól elaró lesz.

* In: Estergár Lajos: A szociális munka váln. Kultúra Kiadványok Alapítvány Kiadványai, Pécs, 1939, (9-15. oldal)

Ezzel szemben minden olyan közhatalúságot, egyházi, társadalmi vagy egyéni támogatást, mely az egyoldalú adásban jelentkezik, karitativ munkát végez. Nyilvánunk támogatásuként keveset vagy sokat, a közhatalúság, társadalmom vagy az egyének, akik szervezeten vagy szervezeten kívüli, minthogy egyoldalú adást végeznek, vagy esetleg káros jellegű viszonzás nélküli társ ellenében jutnak javakhoz, csupán a karitativ segítség keretén belül maradnak.

A szociálpolitikai a karitászt főleg az emeli, hogy nem egyoldalú adásban fejt ki hatását, hanem közreműködött a problémák megoldásában. Nyilvánunk támogatásuként keveset vagy sokat, a közhatalúság, társadalmom vagy az egyének, akik szervezeten vagy szervezeten kívüli, minthogy egyoldalú adást végeznek, vagy esetleg káros jellegű viszonzás nélküli társ ellenében jutnak javakhoz, csupán a karitativ segítség keretén belül maradnak.

A szociális problémák helyes megoldása a helyzet vizsgálatainak és felállításának birtokában kezdődik el. A problémák nem fűrészes, sok évtized mulasztásának következményei. Létezésük nem írható a mai vezető társadalmi rétegek terhére, azokat örököslegességben kapta. Felállításuk és felismerésük nem vadolhatják a jelenlegi generációt. A szociális problémák helyesen kell foglalkozni, mert a sokszor, tendenciószerűen terjedő jellegű problémák megoldásához meg kell, hogy kapja az igaz képet. Csak a jól átgondolt közvélemény teszi lehetővé, hogy a problémák megoldásait az arra hivatott szervezetek a leggyorsabb ütemben eszközölhessék.

A problémák megoldása összefogást igényel. A kormányzatnak, a helyi közigazgatási hatóságoknak, egyházaknak, társadalmunk összefogott ereje lehetővé teszi, hogy a problémák keletkezésénél idejével szemben, a legtovábbra is alatti kiterjedésű problémák fennálló hiányok és viszonylagos megelégedés váltása fel a mai sok panaszra okot adó helyzetet. Fel kell tehát hagyni az eddigi tapasztalt kényelmesebb magatartással, amely abban jelentkezik, hogy minden ilyen irányú feladatot a kormányzat, közigazgatásunk hárítanak. A kormányzat részéről megnyitandó készség valóságos egy válhatik, ha az egyházak és a társadalmom ereje csatlakozik a közhatalomhoz és ez a hármas tényező együtt száll harcba a — nemzeti életrejel: egyenlítő, sokszor aláásó — problémákkal.

II.

A szociális problémák megoldásával kapcsolatban eddig kiadott rendelkezések áttekintése azt mutatja, hogy a rendszer, nem történt átfogó nemzeti és szociálpolitikai célkitűzésekkel, hanem egy-egy jelentkező feladatot iparkodtak jól-rosszul rendezni. A problémák lényegesen csökkenéseket lehet volna, ha azok iránt meg lett volna a társadalmomban a kellő foglalkozás. Ez azonban hiányzott és — következményképp — a kiadott legjobb rendelkezések sem váltották ki a gyakorlatban a kívánt hatást.

A közigazgatás sem mutatott iránt a problémák iránt kellő foglalkozást. Magyarán az abban az esetben talánható, melyet a központi szervek szociáldemokrataival szemben. A magyar központi, tisztviselői osztály, ha a „szociális problémák” kifejezést hallotta, azt a szociáldemokrataival azonosította és minden ilyen történetet, mint a nemzeti önellátás, a nemzeti lét, a keresztény elv megvalósítását és a nemzeti közérdeket való irányzatnak megnyilatkozását tekintette. Ezzel magyarázható, hogy a közigazgatás még akkor sem tudta leközvetíteni ellenszenvét, amikor a problémák már kiestek a szociáldemokrata agitációs eszközök közül. Mire pedig a problémák nemzeti jelentőségére értek, kidagadtak a helyi eszközökkel orvosolható kérések között és nemzeti, sőt a lét és nemlet kéntésének problémájává folytak össze.

Alapvető volt továbbá a kérdés előreviehelyének az a körülmény is, hogy a szociális problémákkal foglalkozó központi szervekhez tartozó egyének a múltban kritikát, lemorzsolást, megszűlést, társadalmi konvenciók egy fő hátrányait voltak kénytelenek elszenvedni. Ezért e gondolatokról a vezető társadalmi réteg távol maradt.

A közigazgatási körökben nemsz hangzásúvá tette a feladatokról az a sok visszafelé is, mely a szociális problémáknak közigazgatási úton való megoldásához kapcsolódott és végül nem kis szerepet játszott a tartózkodásban az a körülmény, hogy a szociális problémákról süjtött népréteg keletkezésé, a bajok orvosolása sohasem történt kellő mértékben. A keletkezésnek egyanszerűsége, panaszai, továbbá a problémákkal járó áldozatok miatt javaitban érintett tabukok magyarázható, kellenetlenségű visszatarított az intézkedésre hivatott köröket a kérdések jó, gyors és helyes megoldásáról. Minthogy a polgári társadalom szociális kultúrája hiányos volt, a szociális feladatok a közigazgatásba nem illeszkedtek be szervesen, az intézkedő közigazgatási tisztviselők, kellő védelemben, megfelelő társadalmi és hivatali támogatásban nem részesültek, ezt a feladatokról bűntető állomásonak tekintették, amiól iparkodtak túllépni legtovábbra is idén belül szabaddni és csak annyit tettek, amennyit a szorosan vett hivatali kötelességük rájuk tőrt. A problémák végezték romboló munkájukat, melyre vajták magukat a nemzeti testbe (s olyan fekélyeket okoznak, amelyek meggyógyítása ma már nem odázható el.

III.

A szociális problémák létezésé szükségessé teszi az orvoslást, orvosolni azonban csak vizsgálódás után lehet. A szociális problémáknál sajátosságosan megvan a korrekció. Itt látható beigazolvva az a közmonddás, hogy az egyik baj vonzza a másikat. A bajok sorozatában láncolat épül ki. Az egyesek szociális hiánya nemcsak az egyéni, nemcsak az a társadalmi réteget érinti, amelybe az egyén tartozik, hanem az azonos természetű szociális bajok következményei átszarnak a velük érintkező társadalmi rétegekre is. A szegénység miatt beállt fogászati csökkenés hatása végigmeny a többi társadalmi osztályokon, az iparosok, kereskedők, gazdák értékesítési nehézségeikkel küzdenek és az állam házzatársának bevételei csökkennek.

A szociális hiányok pótlása nem egyszerű feladat. Az intézkedéseknél, tervek elkészítésénél állandóan figyelemmel kell lennie a korrelációkra, mert könnyen előfordulhat, hogy míg egyik oldalon javítási szándékai intézkednek, a másik oldalon az intézkedés kárt okoz. Alapos felkészültség, a szociális hiányok áttekinthetése és felismerése, a javítás gyors alkalmazása segíthet.

A gyógyítást csak nyugodt atmoszférában, politikamentesen lehet végezni. A nemzeti értékek az követelik, hogy a pártpolitika hagyja érintetlenül a szociálpolitika alkalmazásának területét. Ne legyenek a szociális problémák az a hurog, melyet a tömeg igényeinek felfokozásával bekap. Amíg a különböző pártok versenyt fűznek a tömegért, amíg semmiféle eszközről vissza nem riadnak, hogy a tömeg szimpátiáját magának megszerezzék és e célért a szociális hiányokat főfóbban szerezik ki, min "ralójában vannak és míg a tömeget indokolatlan igényekkel töltik el, addig a bajok nyugodt orvoslásáról beszélni nem lehet. A problémák megoldását tehát csak politikai hullámváltás lehet végrehajtani.

Az intézkedések kétféleképpen:

- egyfelől az élet infenziáját kell kintsztálni,
- másfelől a meggyengült existenciákat kell megerősíteni.

SETTLEMENT